

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/14/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2118206393
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboslava Vanková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2118206393.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľuboslava Vanková a sudkýň: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Andrea Dudášová, v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa: M. L., narodený XX.X.XXXX, bytom u matky, zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, so sídlom Jána Bottu 4, Trnava, dieťa rodičov: matka H. H. L., narodená XX.XX.XXXX, bytom M. H. XXXX/XX, Y., otec K. L., narodený XX.X.XXXX, bytom E. XX/X, O. H., o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 38P/14/2019-150 zo dňa 6.11.2019 vo výrokoch II., III., IV., V., VI., VII. takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II., III., IV., V., VI., VII. p o t v r d z u j e.
- II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom označeným v záhlaví súd prvej inštancie výrokom I. konanie o návrhu otca na zverenie maloletého M. do náhradnej osobnej starostlivosti O. L., nar. XX.X.XXXX, zastavil, výrokom II. maloletého M. s účinnosťou od 22.3.2019 zveril do osobnej starostlivosti matky, výrokom III. otcovi uložil povinnosť platiť na maloletého M. výživné v sume 90,- Eur mesačne vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred k rukám matky s účinnosťou od 22.3.2019, výrokom IV. povolil otcovi nedoplatok otca na zročnom výživnom za obdobie od 22.3.2019 do 31.10.2019 vo výške 659,- Eur zaplatiť v splátkach po 20,- Eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku s tým, že omeškanie s plnením či i len jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia, výrokom V. rozhodol, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým M. každý párny kalendárny týždeň v roku od štvrtka od 16:00 hod. do nedele do 16:00 hod., matke uložil povinnosť maloleté dieťa na stretnutie s otcom riadne a včas pripraviť a v určenom čase odovzdať v mieste svojho bydliska a otcovi uložil povinnosť maloleté dieťa v čase skončenia styku vrátiť matke v mieste jej bydliska, výrokom VI. rozhodol, že týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Piešťany č. k. 10P/87/2013-46 zo dňa 1.4.2014 v časti zverenia, styku a určenia výživného na maloletého a výrokom VII. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok súd prvej inštancie v napadnutých výrokoch odôvodnil právne aplikáciou ust. § 36 ods. 1, § 25 ods. 1, 2, § 62 ods. 1 - 5, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1, čl. 5 Zákona o rodine, § 121, § 52, § 58 Civilného mimosporového konania.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že maloletý M. je najneskôr od marca 2019 v osobnej starostlivosti matky, pretože otec, do ktorého osobnej starostlivosti bol maloletý zverený

rozsudkom Okresného súdu Piešťany č. k. 10P/87/2013-46 zo dňa 1.4.2014, opätovne nastúpil do výkonu trestu odňatia slobody, a to dňa 13.1.2019. Trest mal otec vykonávať od 13.1.2019 do 13.7.2020, ale dňa 23.10.2019 bol podmienene prepustený so skúšobnou dobou v trvaní 1 rok. Vo výkone trestu odňatia slobody bol aj v období od 13.2.2018 do 10.8.2018, kedy tiež zabezpečovala osobnú starostlivosť o maloletého jeho matka. Matka je vydatá a má tri maloleté deti, I., nar. XX.XX.XXXX, M., nar. XX.X.XXXX a Y., nar. XX.X.XXXX. Matka bola v období od 13.6.2018 do 31.7.2019 zamestnaná, od 24.2.2019 poberala nemocenské dávky s denným vymeriavacím základom 13,63 Eur, t. j. približne 422,60 Eur mesačne. Aktuálne poberá materskú dávku vo výške 570,- Eur a prídavky na dve maloleté deti vo výške 24,34 Eur na každé. Jej manžel je zamestnaný a jeho príjem v čistom je v priemere 890,- Eur mesačne, v hrubom 1.180,- Eur. Otec maloletého je ženatý a má tiež tri maloleté deti, I., nar. X.X.XXXX, M., nar. XX.X.XXXX, X., nar. XX.X.XXXX. Otec bol vo výkone trestu pracovne zaradený a za obdobie od 19.2.2019 do 30.9.2019 dosiahol príjem vo výške 1.355,64 Eur v hrubom, v priemere za 7 mesiacov 150,- Eur v hrubom. Jeho manželka je na rodičovskej dovolenke s ich spoločnou dcérou a poberá rodičovský príspevok a rodinné prídavky.

4. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že zmena výchovného prostredia je v záujme maloletého M.. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o zmene výchovného prostredia maloletého prihliadal na skutočnosť, že maloletý sa aktuálne nachádza v starostlivosti matky, a to minimálne od marca 2019. Z prešetrovaných pomerov u matky neboli zistené žiadne nedostatky v jej domácnosti, maloletý tam má vytvorený svoj priestor a zázemie, na prostredie si zvykol. Maloletý sa vyjadril, že má rád oboch rodičov a má s oboma dobrý vzťah a nevie sa rozhodnúť, u ktorého bude. Súd prvej inštancie dal maloletému priestor na vyjadrenie sa vo veci, pričom zvolil spôsob primeraný veku maloletého dieťaťa, a to v jeho domácom prostredí, kde sa cíti komfortnejšie, ako by tomu bolo pri výsluchu pred súdom. Vzhľadom na vykonané dokazovanie súd prvej inštancie ustálil, že došlo k zmene pomerov, keď sa otec sám svojim konaním (páchaním trestnej činnosti) dostal do situácie, že musel nastúpiť od výkonu trestu odňatia slobody a starostlivosť o maloletého musela následne zabezpečovať jeho matka. Súd prvej inštancie predovšetkým prihliadal na stabilitu výchovného prostredia, ktorú maloletý u matky nepochybne má. Výchovné prostredie otca maloletému neposkytuje stabilitu, ktorú dieťa v jeho veku potrebuje. Otec je aktuálne podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody so skúšobnou dobou a existuje tu obava jeho ďalšieho možného nástupu do výkonu trestu (už dvakrát bol vo výkone trestu). Matka otcovi umožňovala stretávanie s maloletým aj počas jeho výkonu trestu odňatia slobody, keď ho púšťala s manželkou otca na pravidelné návštevy, čím preukázala snahu o zachovanie kontaktu a blízkeho vzťahu maloletého s otcom, napriek osobnému zlyhaniu otca. Nakoľko súd prvej inštancie mal za preukázané, že výchovné prostredie u matky je pre maloletého vhodné a dáva predpoklad väčšej stability ako u otca, zveril súd maloletého do osobnej starostlivosti matky, a to s účinnosťou od 22.3.2019.

Keďže súd prvej inštancie zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky, otcovi uložil povinnosť prispievať na jeho výživu. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že maloletý je žiakom 2. ročníka základnej školy v Y., má 7 rokov a má bežné výdavky na stravu, hygienu a oblečenie primerané svojmu veku. Matka okrem týchto bežných výdavkov uhradza maloletému družinu vo výške 20,- Eur mesačne, stravu v škole 15,- až 25,- Eur mesačne, futbalový krúžok 150,- Eur ročne (12,50 Eur mesačne), bývanie 50,- Eur (250,- Eur / 5 osôb). Matka je momentálne na materskej dovolenke a poberá materskú dávku vo výške 570,- Eur mesačne a rodinné prídavky na dve maloleté deti (Y. a I.), žije v spoločnej domácnosti s manželom, ktorého príjem v čistom je v priemere 890,- Eur mesačne, má tri vyživovacie povinnosti voči maloletým deťom. Otec žije v spoločnej domácnosti s manželkou, s ktorou má spoločné dieťa, jeho manželka poberá rodičovský príspevok na spoločnú maloletú dcéru a prídavky na dve maloleté deti. Pri určení výšky výživného na maloletého súd prvej inštancie vychádzal z príjmu otca 1.000,- Eur v čistom, ktorý uvádzal, že vie dosahovať, resp. je v jeho možnostiach a schopnostiach dosahovať. Sám otec uviedol, že pred nástupom do výkonu trestu dosahoval príjem zo živnosti vo výške 1.000,- až 1.300,- Eur a tento príjem bude dosahovať aj po prepustení, lebo si našiel prácu (nastúpil dňa 28.10.2019) a mal by tam dosahovať príjem 1.300,- Eur mesačne, z ktorého bude platiť odvody a náklady vo výške 300,- Eur. Vzhľadom na vykonané dokazovanie súd prvej inštancie bol toho názoru, že je v možnostiach a schopnostiach otca dosahovať príjem vo výške 1.000,- Eur v čistom a z takto ustáleného príjmu potom určil výšku vyživovacej povinnosti otca na maloletého v sume 90,- Eur mesačne, keď prihliadal aj na skutočnosť, že otec má ešte ďalšie dve vyživovacie povinnosti voči maloletým deťom, a to malotelej dcére I., na ktorej výživu platí sumu 100,- Eur mesačne na základe rozhodnutia súdu a voči malotelej X., o ktorú sa aj osobne stará.

Súd prvej inštancie výživné určil spätne, s účinnosťou odkedy je maloletý preukázateľne v osobnej starostlivosti matky, t. j. od 22.3.2019. Určením vyživovacej povinnosti otca spätne za obdobie od

22.3.2019 do 31.10.2019 vznikol nedoplatok na zročnom výživnom v sume 659,- Eur (pomerná časť za marec 2019 vo výške 29,- Eur + za 7 mesiacov, t. j. apríl až október 2019 x 90,- Eur). Uvedený nedoplatok na zročnom výživnom súd prvej inštancie povolil otcovi zaplatiť v splátkach vo výške 20,- Eur mesačne splatných spolu s bežným výživným počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia.

Súd prvej inštancie upravil aj styk otca s maloletým a určil širší rozsah styku maloletého s otcom (každý páry kalendárny týždeň od štvrtka od 16:00 hod do nedele do 16:00 hod), pričom pri určení rozsahu styku vychádzal z odporúčaní opatrovníka maloletého dieťaťa a z dobrého, veľmi blízkeho vzťahu otca a maloletého, ktorý môže otec s maloletým aj naďalej takýmto spôsobom rozvíjať. Zároveň budú mať otec a maloletý zaručený pravidelný kontakt, ktorý je možné do budúcnosti rozširovať.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III., IV., V., VI., VII. podal odvolanie otec. V odvolaní uviedol, že sudkyňa absolútne nezvažovala žiadne iné možnosti ako napr. striedavú starostlivosť rodičov, a to aj napriek tomu, že kolízny opatrovník sa po všetkých šetreniach nevedel rozhodnúť, nakoľko maloletý sa od samého začiatku vyjadroval, že má rád oboch rodičov rovnako. K maloletému navrhoval znalca, no sudkyňa ani túto skutočnosť nezvažovala a automaticky zamietla. Rovnako tak neboli ani predvolaní na pojednávanie svedkovia, ktorých otec navrhoval a ktorí mali k danej veci čo povedať. Otec má za to, že súd nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci a následne rozhodol v jeho a v maloletého neprospech a na základe toho navrhuje, aby súd zamietol zmenu zverenia a obom rodičom navrhol striedavú starostlivosť.

6. K odvolaniu otca sa vyjadril kolízny opatrovník. Vo vyjadrení uviedol, že sa plne stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie a odporúča odvolaciemu súdu ho potvrdiť.

7. K odvolaniu otca sa vyjadrila matka. Vo vyjadrení uviedla, že maloletý je spokojný s tým, ako súd prvej inštancie rozhodol a nevidí žiaden dôvod, aby odvolací súd zmenil, ako v danej veci súd prvej inštancie rozhodol.

8. K vyjadreniu kolízneho opatrovníka k odvolaniu otca sa vyjadrila matka. Vo vyjadrení uviedla, že nie je žiaden dôvod, aby spochybňovala rozhodnutie kolízneho opatrovníka a súdu prvej inštancie.

9. K vyjadreniu matky k odvolaniu otca sa vyjadril kolízny opatrovník. Vo vyjadrení uviedol, že sa pridriava svojho vyjadrenia k odvolaniu otca.

10. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. e), f), h) Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je v napadnutých výrokoch II., III., IV., V., VI., VII. vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

11. Už právoplatným výrokom I. preskúmaného rozsudku (§ 367 ods. 2 veta prvá Civilného sporového poriadku) súd prvej inštancie konanie o návrhu otca na zverenie maloletého M. do náhradnej osobnej starostlivosti O. L., nar. XX.X.XXXX, zastavil. Vzhľadom na to, že účastníci proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku o zastavení konania o zverení maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti odvolanie nepodali, v tomto výroku rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť. Predmetom odvolacieho prieskumu tak zostali ostatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie o zverení maloletého

do osobnej starostlivosti matky, o určení výživného, o nedoplatku na zročnom výživnom, o úprave styku, o zmene predchádzajúceho rozhodnutia a o náhrade trov konania.

12. Pretože odvolací súd v plnom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, na základe ktorého dospel k správny skutkovým záverom, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie návrhom uplatneného nároku a pretože odvolací súd v celom rozsahu zdieľa i právne závery súdu prvej inštancie vo veci, ktorý na vec aplikoval správne zákonné ustanovenia a tieto v súvislosti s danou vecou i správne vyložil a preto sa stotožňuje s odôvodnením preskúmaného rozhodnutia, s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolací súd konštatuje správnosť jeho dôvodov a už iba odkazuje na správne a presvedčivé písomné vyhotovenie rozsudku. Odvolací súd ani s prihliadnutím na uplatnené odvolacie argumenty nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchyliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľovi. Odvolacie námietky otca, ani ostatný obsah spisu, neboli podkladom pre privodenie zmeny rozsudku súdu prvej inštancie o zmene výchovného prostredia maloletého, nakoľko ani v odvolacom konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Odvolací súd nezistil ani žiadne vady konania pred súdom prvej inštancie, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa potom žiada dodať už len nasledovné:

13. Predmetom konania na súde prvej inštancie bol návrh matky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, ktorým sa matka domáhala zverenia maloletého do jej osobnej starostlivosti, uloženia povinnosti otcovi platiť výživné na maloletého a úpravy styku otca s maloletým. Súd prvej inštancie preskúmaným rozsudkom návrhu matky vyhovel dôvodiac, že nastala zmena pomerov, keďže otec bol v období od 13.2.2018 do 10.8.2018 a v období od 13.1.2019 do 23.10.2019 vo výkone trestu odňatia slobody, kedy starostlivosť o maloletého zabezpečovala v prevažnej miere matka a je v záujme maloletého zveriť ho do osobnej starostlivosti matky s prihliadnutím predovšetkým na stabilitu jeho výchovného prostredia. Otec s rozsudkom súdu prvej o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky nesúhlasil, namietal, že súd prvej inštancie nezvažoval iné možnosti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, nevykonával ním navrhnuté dôkazy, v dôsledku čoho nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci a rozhodol v neprospech jeho i maloletého. S poukazom na vyššie uvedené bolo úlohou odvolacieho súdu posúdiť, či súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správny skutkovým zisteniam, či vykonal všetky navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a vec správne právne posúdil.

14. Podľa § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

15. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

16. Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

17. Podľa § 62 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť (odsek 1). Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (odsek 2). Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť (odsek 4). Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (odsek 5).

18. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

19. Podľa § 121 Civilného mimosporového poriadku rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

20. V zmysle ustanovenia § 26 Zákona o rodine i v spojení s ustanovením § 121 Civilného mimosporového poriadku dohody a súdne rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností možno zmeniť, ak sa zmenia pomery, resp. ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre doterajšiu úpravu, pričom zmena rozsudku je prípustná od času, keď došlo k zmene pomerov. Hmotnoprávnou podmienkou pre zmenu predchádzajúceho súdneho rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností je teda zmena pomerov, ktorá musí byť podstatná a musí sa týkať okolností, ktoré odôvodňujú výkon rodičovských práv a povinností za podmienky, že sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase predchádzajúceho rozhodnutia. Zmena pomerov pritom môže byť odôvodnená buď subjektívne - okolnosťami na strane rodičov maloletého alebo na strane maloletého, alebo objektívne - vývojom objektívnych okolností.

21. Úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom sa uskutočňuje podľa stavu zisteného v čase rozhodovania súdu (§ 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Po tejto úprave však môžu nastať zmeny tak v pomeroch rodičov, ako aj v pomeroch maloletých detí, odôvodňujúcich zmenu pôvodného rozhodnutia súdu, príp. dohody rodičov. Iba zmena závažnejšieho charakteru môže byť dôvodom na takú zmenu rozhodnutia. Zmena pomerov môže spočívať v rôznych okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska záujmu maloletých detí. Pri úvahe o tom, či sa má zmeniť rozhodnutie súdu alebo dohoda rodičov, treba mať na zreteli záujem dieťaťa na jeho riadnej výchove, pri rešpektovaní stálosti výchovného prostredia. Zmena doterajšieho výchovného prostredia je odôvodnená najmä vtedy, keď doterajšie výchovné prostredie už nezabezpečuje priaznivé podmienky pre plnohodnotný vývoj a rozvoj maloletého dieťaťa. Základným predpokladom pre zmenu pôvodného rozhodnutia súdu je, že od pôvodného rozhodnutia došlo k takej zmene pomerov, ktorá vyžaduje zmenu pôvodnej úpravy, zohľadňujúcej pritom primárne záujem maloletého dieťaťa.

22. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, z ktorého zistil, že maloleté dieťa pochádza z manželstva rodičov, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Piešťany č. k. 10P/87/2013-46 zo dňa 1.4.2014 a ktorým uvedeným rozsudkom bol upravený i výkon rodičovských práv a povinností k maloletému na čas po rozvode tak, že maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti otca, matke bola uložená povinnosť platiť na jeho výživu sumu 50 eur mesačne a styk matky s maloletým súd neupravil. Matka si podala návrh na zmenu výchovného prostredia z dôvodu, že trvalo zabezpečuje starostlivosť o maloletého od 22.3.2019, keďže otec bol dvakrát vo výkone trestu odňatia slobody. Otec s návrhom matky nesúhlasil. Obaja rodičia majú k maloletému harmonický vzťah, ktorý vytvára priestor k napĺňaniu emocionálnych potrieb maloletého. I maloletý má blízky citový vzťah k obom rodičom, v konaní pred súdom prvej inštancie sa nevedel vyjadriť, do starostlivosti ktorého z rodičov by chcel byť zverený. Vzťah medzi rodičmi je disharmonický, keďže obaja majú záujem zabezpečovať osobnú starostlivosť, avšak ohľadne styku otca s maloletým sú schopní rodičia dosiahnuť konsenzus, maloletý sa s otcom pravidelne stretáva.

23. Obaja rodičia majú vytvorené vhodné podmienky na zabezpečenie starostlivosti o maloletého. Matka žije s manželom, s maloletým M. a ďalšími dvomi maloletými deťmi v štvorizbovom rodinnom dome v Y.. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie bola matka na materskej a poberala materské vo výške 570 eur mesačne, manžel matky bol zamestnaný s príjmom 890 eur mesačne v čistom. Otec žije s manželkou a ďalšími dvomi maloletými deťmi v rodinnom dome v O. H., v obdobiach od 13.2.2018 do 10.8.2018 a od 13.1.2019 do 23.10.2019 bol vo výkone trestu odňatia slobody. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie bol otec živnostník s príjmom 1.000 eur mesačne v čistom, manželka otca poberala rodičovský príspevok. Maloletý má sedem rokov, navštevuje druhý ročník na základnej škole v Y., má

zhoršený zdravotný stav, je astmatik a alergik, býva často chorý. Okrem maloletého majú obaja rodičia ešte dve vyživovacie povinnosti k maloletým deťom.

24. Z takto vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k správne záveru, ktorý v plnom rozsahu zdieľa aj odvolací súd, že v danom prípade boli splnené zákonné podmienky na zmenu zverenia maloletého, t. j. na rozhodnutie o zverení maloletého do výlučnej osobnej starostlivosti matky. V prvom rade je potrebné konštatovať, že od ostatnej úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému v apríli 2014 došlo k zmene pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu pôvodného rozhodnutia o zverení maloletého do výlučnej osobnej starostlivosti otca, keďže maloletý sa fakticky od marca 2019 nachádza v osobnej starostlivosti matky, nakoľko otec bol dvakrát vo výkone trestu. Matka má vytvorené vhodné podmienky na riadnu starostlivosť o maloletého, v jej starostlivosti o maloletého sa nevyskytujú žiadne nedostatky, vytvára maloletému stabilné rodinné prostredie pre jeho zdarný psychický a fyzický vývoj. Iná situácia je u otca, ktorý otec má nepochybne silné citové puto k maloletému, avšak nezabezpečuje mu stabilitu rodinného prostredia, keďže páchal trestnú činnosť, za ktoré trestné činy (zanedbanie povinnej výživy, nebezpečné vyhrážanie) bol uznaný vinným a boli mu uložené tresty odňatia slobody, ktoré vykonal. Otec sa svojim nezodpovedným správaním, teda subjektívnym zavinením, dostal sám do situácie, kedy bol obmedzený na osobnej slobode a starostlivosť o maloletého prebrala matka, na ktorú starostlivosť matky si maloletý už zvykol a v jej rodine je i spokojný.

25. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, po vyhodnotení ktorého dospel k správne záveru v tom zmysle, že zmena doterajšieho výchovného prostredia u maloletého je v jeho záujme. Vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie bolo preukázané, že najoptimálnejším riešením je zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky, keďže matka je spôsobilá maloletého vychovávať, má záujem mať maloletého v osobnej starostlivosti a na rozdiel od otca poskytuje maloletému stabilnému výchovné prostredie. Tým boli splnené zákonom stanovené podmienky pre zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky, ktorá osobná starostlivosť matky je v najlepšom záujme maloletého, ktorý maloletý tak bude mať zaistené všetky potreby. Jedinou prekážkou tohto rozhodnutia bol nesúhlas otca, ktorého záujem bol odlišný od záujmu maloletého, ktorý maloletý má právo na stabilné a kvalitné rodinné prostredie z morálneho hľadiska.

26. Súd vo všeobecnosti pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností vždy prihliadne predovšetkým na záujem maloletého dieťaťa, ako aj na jeho citové väzby, vývinové potreby a stabilitu budúceho výchovného prostredia. Je teda vždy potrebné dbať na to, aby sa zabezpečili čo najpriaznivejšie podmienky pre zdarný a zdravý vývoj dieťaťa a na jeho citové väzby k tomu-ktorému rodičovi.

27. Po posúdení súdom prvej inštancie zistených a preukázaných možností, schopností a majetkových pomerov oboch rodičov maloletého s prihliadnutím na jeho odôvodnené potreby, odvolací súd dospel ďalej k záveru, že výživné určené otcovi súdom prvej inštancie vo výške 90 eur mesačne zodpovedá možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom otca, ako i odôvodneným potrebám maloletého, zohľadniac i osobnú starostlivosť matky o maloletého. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe by sa výživné povinného rodiča malo pohybovať v rozpätí 20 - 30% jeho priemerného čistého mesačného príjmu (samozrejme s možnosťou rôznych modifikácií najmä v závislosti na počte vyživovacích povinností či potrebách jednotlivých výživou oprávnených, ale aj povinných osôb), ktorému východisku pri rozhodovaní o výške výživného zodpovedá aj súdom prvej inštancie určené výživné.

28. Rovnako aj nedoplatok na výživnom za obdobie od 22.3.2019 do 31.10.2019 vo výške 659 eur určil súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu správne a správne povolil vzhľadom na jeho výšku jeho zaplatenie v splátkach vo výške 20 eur mesačne spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok.

29. Maloletý je vyrovnané a komunikatívne dieťa, obaja rodičia majú vybudovaný štandardný vzťah k maloletému, citová väzba medzi rodičmi a maloletým je obojstranne pozitívna, obaja rodičia sú dôležitou súčasťou sociálneho a psychického vývoja maloletého. Za danej situácie je nepochybne v záujme maloletého, aby vzťahy maloletého k otcovi boli prehľbované a rozvíjané, keďže maloleté dieťa potrebuje k zdravému a harmonickému vývoju starostlivosť a lásku oboch rodičov. Preto správne súd prvej inštancie rozhodol o širšej úprave styku otca s maloletým.

30. Keďže súd prvej inštancie rozhodol o zmene výchovného prostredia maloletého a maloletého zveril do osobnej starostlivosti matky, otcovi určil výživné, rozhodol o nedoplatku na zročnom výživnom i o úprave styku otca s maloletým, správne v súlade s ustanovením § 121 Civilného sporového poriadku rozhodol i o zmene rozsudku Okresného súdu Piešťany č. k. 10P/87/2013-46 zo dňa 1.4.2014 v časti zverenia, styku a určenia výživného na maloletého, nakoľko výrokom II., III., IV., V. preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie došlo k zmene pôvodného rozhodnutia o výchove maloletého z dôvodu zmeny pomerov odôvodňujúcej novú úpravu.

31. Civilný mimosporový poriadok ukladá účastníkom povinnosť označiť dôkazy na preukázanie ich tvrdení (§ 25 Civilného mimosporového poriadku), pričom v mimosporovom konaní je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 Civilného mimosporového poriadku). O tom, ktoré z označených dôkazov budú vykonané, rozhoduje vždy súd (§ 185 ods. 1 Civilného sporového poriadku). To znamená, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov preto nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi konania odňatie možnosti konať pred súdom a zakladajúcou tým prípustnosť dovolania (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/1993 a pod R 125/1999). Odňatie možnosti konať pred súdom s následkom prípustnosti dovolania nezakladá bez ďalšieho ani prípadná skutočnosť, že by bolo možné mať výhrady voči dôvodom, pre ktoré súd navrhnuté dôkazy nevykoná (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.4.2012, sp. zn. 6 Cdo 51/2012). Súd pri vykonávaní dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov a nemá povinnosť všetky navrhnuté dôkazy vykonať. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi odňatie možnosti konať pred súdom, pretože je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Toto oprávnenie súdu sa neviaže na návrhy účastníka konania (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14.9.2011, sp. zn. 6 Cdo 153/2011).

32. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 350/08 z 30. septembra 2010, v ktorom skonštatoval, že dokazovanie v občianskom súdnom konaní (akt. v civilnom konaní) prebieha vo viacerých fázach; od navrhnutia dôkazu cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. V prípade, že súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykoná ďalšie navrhnuté dôkazy. Skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľom, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práv na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní.

33. Pokiaľ teda otec namietal, že súd prvej inštancie nenariadil vo veci znalecké dokazovanie vzhľadom nevhodnosť a neúčelnosť vykonania tohto dôkazu, je potrebné uviesť, že odvolací súd sa s postupom súdu prvej inštancie stotožňuje. Z obsahu návrhu otca na vykonanie tohto dôkazu ani nevyplýva dôvodnosť vykonania tohto dôkazu, keď otec síce navrhol vyhotoviť psychologický posudok na maloletého, ale ničím túto svoju požiadavku nezdôvodnil. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie nepovažuje za potrebné v danej veci nariadovať znalecké dokazovanie, nakoľko súdom prvej inštancie vyčerpávajúco vykonané dokazovanie poskytlo dostatočný základ pre jeho rozhodnutie, keď žiaden z vykonaných dôkazov nepreukázal žiadnu pochybnosť o tom, že sú splnené zákonné podmienky pre rozhodnutie o zmene výchovného prostredia maloletého. Tu je potrebné zdôrazniť, že súd je povinný prihliadať na názor maloletého dieťaťa, pričom názor maloletého dieťaťa sa vždy zisťuje spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti (§ 38 Civilného mimosporového poriadku). Za tým účelom sa maloletému dieťaťu poskytuje možnosť, aby sa vypočulo v súdnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a

to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu. S prihliadnutím na vek a vyspelosť maloletého tak bol uskutočnený výsluch maloletého prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately bez prítomnosti rodičov a v domácom prostredí, v ktorom sa maloletý cíti komfortne. Súd prvej inštancie preto správne zvolil tento spôsob zistenia jeho názoru, avšak i napriek tomu sa maloletý vágne vyjadril, že „má rád maminu, aj tatina, nechce povedať ani jedného z nich, ale chce, aby pani sudkyňa rozhodla za neho“, čo sa aj stalo.

34. Napokon nebola dôvodná ani odvolacia argumentácia otca, že neboli predvolaní na pojednávanie svedkovia, ktorých on navrhoval. Z obsahu spisu bolo zistené, že otec navrhoval uskutočniť výsluch manželky O. L., ktorej výsluch súd prvej inštancie uskutočnil, výsluch L. L., L. L. a triednej učiteľky maloletého p. N. s tým, že títo svedkovia majú čo povedať k danej veci. Z obsahu návrhu otca v konaní pred súdom prvej inštancie na vykonanie dôkazu výsluchom L. L., L. L. a p. N. totiž nevyplýva, na preukázanie akých tvrdení, resp. skutočností, by mal byť ich výsluch uskutočnený, opodstatnenosť ich výsluchu otec neozrejmil ani v odvolaní, pričom ani odvolací súd preskúmaním veci nezistil potrebu týchto troch otcom navrhnutých svedkov vypočuť. Blízky citový vzťah otca a maloletého nebol v konaní sporný, názor maloletého bol zisťovaný. Rovnako aktuálne vzťahy v rodine a priebeh starostlivosti o maloletého boli dostatočne preukázané z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie. Výsluch otcom navrhovaných svedkov by bol nadbytočný a jeho vykonanie by viedlo len k predĺžovaniu samotného konania pred súdom prvej inštancie. Správne postupoval súd prvej inštancie, ak dôkaz výsluchom otcom navrhnutých svedkov L. L., L. L. a p. N. nevykonával.

35. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie o zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v miere potrebnej pre jeho rozhodnutie a vec správne posúdil i po právnej stránke. Súd prvej inštancie vykonal všetky dôkazy významné pre rozhodnutie, v súlade s ustanovením § 191 Civilného sporového poriadku vyhodnotil dôkazy a s jeho záverom, že boli splnené podmienky pre zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému spôsobom upraveným v preskúmanom rozsudku sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Súd prvej inštancie sa v prevažnej miere vysporiadal i s námietkami otca uplatnenými v odvolaní, ktoré otec predniesol už v priebehu konania na súde prvej inštancie a otec ani v priebehu odvolacieho konania neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie odvolacieho súdu. Samotný fakt, že sa otec s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie nestotožňuje ešte neznamená, že závery v ňom obsiahnuté nie sú správne. Súd prvej inštancie totiž zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré návrhu matky vyhovel. Odvolacie dôvody uvádzané otcom nie sú dané.

36. Ďalšie odvolacie argumenty odvolateľa odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu irelevantnú argumentáciu nespôsobilú ovplyvniť posúdenie veci, preto odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

37. Odvolací súd riadiac sa uvádzaným, preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky, o určení výživného, o nedoplatku na zročnom výživnom, o úprave styku, o zmene predchádzajúceho rozhodnutia a o náhrade trov konania podľa ustanovenia § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku z dôvodu ich vecnej správnosti potvrdil.

38. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže nebol zistený žiaden z dôvodov pre pripustenie výnimiek z jeho aplikácie.

39. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku I. nie je prípustné odvolanie (§ 357 a contrario CSP).

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku I. nie je dovolanie prípustné (§ 419 Civilného sporového poriadku a contrario).

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku II., III. je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).